

Nad žitným polem se honily bouřkové mraky, hromy burácely, blesky šlehalý. A vtom se v téhle slotě, o které se říká, že by do ní ani psa nevyhnal, objevila běžící postava. Byla to babička Apolena. Hnala ke své chaloupce kozu, aby ji schovala před vichrem a tou opravdu hrůzostrašnou bouřkou. Jakmile Apolena zahrnala kozu do chlívku a zabouchla za ní dvířka, ozval se neuvěřitelně silný úder hromu. A co bylo velmi podivné? Vichr se vzápětí jako zázrakem ztišil, déšť zeslábl a jen temná, bouřková mračna se dál proháněla po noční obloze.

Nastalo ticho.

A v tom tichu se zcela nečekaně ozval z velké dálky dětský pláč! Ten nářek sílil a sílil a byl čím dál zoufalejší. Babička Apolena se proto bleskurychle zahalila do plédu, a co jí síly stačily, rozutíkala se směrem, odkud se ten srdceryvný pláč ozýval. Co bylo ale krajně podivné, její běh bouřkou, která se opět silně rozburácela, byl náhle vidět přes jakousi červenou mlhu. Aby ne! Co se děje na zemi, to z pekla totiž sledovali dva čerti. Jeden se jmenoval Koumes a byl to takový ňouma, který se všemu divil, a druhým čertem, vlastně čerticí, byla Filištína, čertice všemi mastmi mazaná, a hlavně neuvěřitelně zvědavá. Ta vždy musela vědět, nejen co se děje v pekle, ale nesmělo jí nic ujít ani z toho, co se děje mezi lidmi na Zemi. Oba čerti teď s napětím přes tu červenou mlhovinu sledovali

babičku Apolenu, která právě dobíhala k žitnému poli a začala se zoufale rozhlížet, protože dětský pláč na chvíli ustal. A když znovu propukl, našla konečně Apolena toho, kdo tak usedavě plakal. Na kusu jakéhosi hadru leželo mezi klásky žita úplně nahé nemluvně. Babička Apolena ihned ze svých ramen sundala pléd, a jakmile do něho nemluvně zabalila, rozeběhla se s ním zpátky ke své chaloupce.

„Odložit škvrně,“ zakřenil se v pekle čert Koumes při pohledu na běžící babku, která k hrudi tiskla pléd s nemluvnětem. „Pěkná svoloč je tohle lidské plémě! Tfuj!“ odplivl si. „I svého potomka jsou schopni se zbavit!“

„Jojo,“ povzdychla si Filištína, „takoví jsou lidé...“

V tom ale čerti pravdu neměli. Jen málokdo z lidí je přece schopen odložit nemluvně a ponechat ho svému osudu. Tenkrát se to ale stalo a až do dnešních dnů se nikdo nedověděl, kdo mezi zrající obilí chlapečka položil.

V království, o kterém je řeč, nebyl život zrovna snadný. Těžce se žilo hlavně lidem v podhradí. Ovšem na hradě? Tam se někdy i sedmkrát do týdne tančilo, pilo, hodovalo a ve všech sálech bylo vždy veselo. Vznešení dvořané se na hradě radovali ze života, nejvíce si však užíval sympatický král. Byl to člověk hodný a laskavý, avšak místo vládnutí se raději věnoval zábavám. Těhle jeho záliby samozřejmě rádi a často zneužívali ti, kterými se obklopil a kterým důvěřoval. Jedním z nich byl i správce země Neklan Thalberg, kníže z Oberbachu. Jednoho večera kupříkladu král zrovna laškoval s půvabnými hraběnkami, když Neklan zpozorněl. I jeho věrný nohsled přezdívaný Zmrzek, což byla osoba na první pohled nekalá, spatřil skupinku vážených konšelů, z nichž jeden v ruce svíral jakýsi pergamen. Skupinka po krátké poradě zamířila rázným krokem ke královskému trůnu a nebylo možné přehlédnout, že konšelé jsou velice zachmuřeni a ve tvářích se jim zračí velká bojovnost. Neklan a jeho většinou mlčenlivý rádce Zmrzek jim v sále pohotově zastoupili cestu. „Kampak, pánové, kampak?“ optal se jich Neklan ostražitě.

Nejvyšší konšel, což byl představitel největšího královského města, pozdvihl pergamen a pravil odhodlaně: „Jdeme odevzdat králi stanovisko představitelů měst k neutěšeným poměrům v našem království!“

„Králi teď nikdo nesmí kazit náladu!“ odvětil pohotově Neklan, „ten pergamen dejte mně!“

Načež vznešenému konšelovi onu listinu z ruky vyškubl, rozevřel ji, začal se do ní a hned mu údivem vyjelo obočí až ke kořínkům vlasů. „Cože?“ hlesl přísně. „Stížnost na nepořádky ve správě země? Na opomíjené nároky panstva? Na zlovůli králových oblíbenců?“

Správce království Neklan pohlédl na skupinku konšelů a rozhodl: „Stížnosti se nepřijímají!“ Listinu vrazil tomu nejvyššímu zpátky do ruky a dodal velkopansky: „A vyřídíte mé pozdravy v královských městech, pánové!“ Pak pokynul svému nohsledovi Zmrzkovi a oba zamířili od skupinky ponížených představitelů měst k dobře se bavícím, tančícím hostům rozesmátého krále. Ano, takhle se žilo na hradě. Král se bavil, dvořané též a pár šlechticů se smyslem pro spravedlnost nemělo možnost neutěšené poměry v království napravit.

Na hradě se tedy veselili vlastně stále, ovšem i v podhradí se občas našel důvod, proč se radovat. Kupříkladu onoho večera, kdy babička

Apolena svolala všechny své známé babky z okolí, aby se jim ve své chaloupce pochlubila nalezeným nemluvnětem, o kterého se rozhodla starat. To bylo nad kolébkou s nemluvnětem radosti!

„A jakpak mu vlastně, Apolenko, budeš říkat?“ ptala se láskyplně jedna z babek a Apolena jim oznámila: „Po mém muži, dej mu Pán Bůh lehké spočinutí.“

Obklopen láskou a dobrotou dostal tedy chlapec jméno Jiří. Ale stejně na něho všichni odmala volali podle obilí, ve kterém byl nalezen...

„Žito!“ rozlehl se po zahradě přísný hlas babičky Apoleny. „Žito!“ volala ho už velmi důrazně, „tak Žito!!!“

Když Apolena spatřila Žita, kterému v té době už bylo asi šest let, jak sedí ve větvích stromu a trhá ovoce do košíku, poručila mu: „No jen pojď, pojď! Ale okamžitě!“

A Žito začal tušit, proč je na něho babička najednou tak přísná. Když Apolena otevřela dveře do chlíva, ukázala na kozu, původně bílou a optala se Žita, za kterým se provinile krčily další děti ve všemožných pohádkových převlecích: „Proč je ta koza černá? Koho napadlo posypat ji popelem?“

Děti ukázaly na Žita.

„Když my nutně potřebovali koně. Černého!“ vysvětlila dívka v obleku princezny a s pohledem na kluka, který byl celý v černém, dodala: „Pro černokněžníka!“

„Ruce!“ přikázala Apolena Žitovi. Ten předal košík s ovocem své oblíbené dívence, pro kterou ona jablíčka trhal, a ruce nastavil. Očekával, že ho babička za trest švihne přes prsty, ale Apolena vzala nádobu s popelem a začala mu na ty ruce popel sypat.

„Né, já nechci!“ cukal se Žito. „Nechci je mít černé! Ne a ne!“

„Ne?“ optala se babička a přestala mu ty ruce černit. „Tak pamatuj, Žito!“ Zdvihla výchovně prst a sdělila mu jednu ze svých dobrých rad: „CO SÁM NEMÁŠ RÁD, NEČIŇ DRUHÉMU!“ Načež mu přikázala: „Umýt! Ale kozu nejdřív!“

Žito popadl džber s vodou a za pomoci pohádkově oblečených dětí začal kozu umývat, takže se opět zbělela. A babička? Ta se tvářila spokojeně. Kdepak, ona nebyla přísná, snažila se jen, aby ze sirotka vyrostl slušně vychovaný chlapec. Často mu proto vyprávěla o všem dobrém i zlém, co v životě zažila, aby se Žito mohl poučit.

Jednou třeba, ale to už bylo Žitovi dvanáct let, s ním šla po tržišti a jednu z těch svých dobře míněných rad mu říkala, jenže Žito neposlouchal. Jeho pozornost totiž upoutala moc hezká dívka, při chůzi se za ní stále ohlížel.

„Jau!“ zařval Žito nečekaně. Nedíval se totiž na cestu a vrazil při chůzi do narovnaných hrnců a různých džberů, klopýtl na schodech a začal padat dolů! I s hrnci! A při tom pádu si všiml, jak se dívka, která zůstala stát na schodech, tomu jeho pádu začala smát. Přistál i s hrnci pod schody, a protože ona dívka se mu stále smála, posmutněl.

„Co ležíš?“ optala se babička. „Vstávej, vstávej!“ vybízela ho a opět výchovně dodala: „CO V ŽIVOTĚ POKAZÍŠ, MUSÍŠ NAPRAVIT!“

Žito chtěl hlavně kvůli smějící se dívce rychle vyskočit, ale sykl bolestí.

„Copak?“ tázala se hned babička starostlivě.

„Noha!“

Žito se nemohl bolestí postavit, ale když mu chtěl hrncíř na nohy pomoci, nepřipustil, aby před tou krásnou dívkou vypadal jako lazar.

„Ne!“ odmítl pomoc. „Sám to napravím!“ A jak řekl, tak učinil. Pajdal sice, sykal bolestí, ale hrnce rovnal. A stále přitom pokukoval po oné dívce. Už se nesmála, ale mile se na něho uculovala.

Babička ráda viděla, že se chlapec začíná řídit jejími radami a že se mu začíná líbit vše hezké, co život přináší. Moc dobře ale věděla, že na člověka čeká v životě nejen to hezké, ale že se mu ani to špatné nevyhne. Aby se Žito nenechal svést na scestí, neopomněla mu proto často zdůraznit: „Ať se budeš v životě rozhodovat o čemkoli, Jiříčku, poslouchej vždy nejen rozum, ale i srdce! A potkáš-li člověka, který se ocitl v nouzi, pomoz mu! Nikdy nepodváděj! A hlavně pamatuj, že čisté svědomí je víc než všechno bohatství světa.“

Nejednu moudrost tedy babička předávala Žitovi, ale nejvíc jí vždy záleželo na tom, aby v chlapci probudila smysl pro odvahu, čest a spravedlnost. Žito babičku rád poslouchal, zejména za dlouhých večerů při jejím vyprávění usedal za stůl, upíjel některý z babiččinych bylinkových čajů a spokojeně se při jejím vyprávění usmíval...

A to vše z pekla sledovala čertice Filištína s čertem Koumesem. „Vidíš?“ ukázala Filištína do červené mlhoviny na spokojeně se usmívajícího Žita. „Teď se tváří jako svatý! Ale až vyroste, dá se na vojnu, lidi pobije a ukradne, co mu přijde pod ruku! Jojo, prostě lidi!“

Filištína luskla, mlhovina zmizela a čerti se začali ukládat ke spánku.

„Zlatá slova, Filištíno,“ souhlasil čert Koumes a začal usínat, „Žito bude jako jiní. Člověk řadový, tuctový, člověk běžný.“

„Máš pravdu, Koumes,“ zamumlala rovněž usínající Filištína, „člověk jako jiní. Člověk běžný...“

Žito a člověk běžný? Kdepak! V tom se čerti ale hodně mýlili!

Uběhlo mnoho let, ale v království se nic podstatného nezměnilo. Snad jen dvořanům na hradě se žilo ještě lépe než před lety, ale lidem v podhradí? Ti už na žádnou změnu k lepšímu patrně ani nečekali. V celém království tehdy nikdo netušil, že v chaloupce kořenářky Apoleny vyrostl z nemluvněte mladík, který jednou všem změní životy. Ano, tím mladíkem byl Žito, kterého babička věčně někde hledala. Byl to totiž mládenec velice přemýšlivý, a rád si proto často zalezl někde do ústraní, aby si o lidech a jejich světě mohl v klidu přemýšlet.

„Šárko!“ zvolala udýchaná babička Apolena, sotva vpadla do krčmy. „Neviděla jsi někde Žita? Není tu?“

Šárka, Žitova kamarádka, neměla o Žitovi ani potuchy, napadlo ji však: „Broněk by mohl vědět!“ Zavedla babičku do kuchyně, ve které jakýsi mládenec v kuchařské zástěře hnětl těsto. Byl to Broněk, nadšený kuchař, a také Šárčin nápadník.

„Už je dávno po setmění a Žito nikde!“ spustila na něho babička hned ode dveří. „A ty si tu v klidu hněteš těsto a sbaleno taky nemáš, co?“

„Co bych si měl balit na vojnu?“ podivil se kuchtík Broněk, v té nejlepší náladě. Vzal Šárku kolem pasu a rozverně dodal: „To nejdražší, co mám, mi stejně s sebou vzít nenechají!“